

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **I. D.**, bývajúceho v K., v dovolacom konaní zastúpeného JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom, advokátska kancelária so sídlom vo Svidníku, ul. Sovietskych hrdinov 163/66., proti odporkyni **POHOTOVOŠŤ, s.r.o.**, so sídlom v Bratislave, Pribinova 24, za účasti vedľajšieho účastníka na strane navrhovateľa Združenie na ochranu spotrebiteľa HOOS, so sídlom v Prešove, Važecká 16, o **nariadenie predbežného opatrenia**, vedenej na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp.zn. 2 C 195/2011, o dovolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 30. marca 2012 sp.zn. 3 Co 73/2012, takto

r o z h o d o l :

Uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 30. marca 2012 sp.zn. 3 Co 73/2012 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Spišská Nová Ves uznesením z 21. decembra 2011 č.k. 2C 195/2011-14 nariadil predbežné opatrenie, ktorým uložil zamestnávateľovi navrhovateľa – Železnice Slovenskej republiky, Oblastné riaditeľstvo Košice, Mzdové oddelenie, Kasárenské námestie 11, Košice povinnosť nevykonávať zrážky zo mzdy navrhovateľa na základe dohody o zrážkach zo mzdy, ktorá je súčasťou Zmluvy o úvere č. 7153002 zo dňa 31. augusta 2008, č. 7152963 zo dňa 30. septembra 2008 uzavretej medzi navrhovateľom a odporcom, a to až do právoplatného skončenia konania o neplatnosť Zmluvy o úvere č. 7153002 a č. 7152963. Zároveň uložil navrhovateľovi do 30 dní od právoplatnosti uznesenia o nariadení predbežného opatrenia podať žalobu o neplatnosť uvedenej Zmluvy o úvere a odporcovi uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok z návrhu na nariadenie predbežného opatrenia v sume 33 eur do troch dní od právoplatnosti uznesenia. Vychádzal zo zistenia, že odporca predložil zamestnávateľovi navrhovateľa dohodu o zrážkach zo mzdy uzavretú na zabezpečenie uspokojenia pohľadávok žalovaného z úverových zmlúv, na základe ktorej zamestnávateľ

začal navrhovateľovi vykonávať zrážky zo mzdy. Keďže táto dohoda bola včlenená do štandardných zmluvných podmienok, ktoré navrhovateľ nemohol ovplyvniť, spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach účastníkov zmluvného vzťahu v neprospech navrhovateľa, ide o zmluvnú podmienku uzavretú v rozpore s § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a teda o podmienku neprijateľnú. Vo vzťahoch medzi účastníkmi tu existuje protiprávny stav, ktorým je navrhovateľ mimoriadne negatívne dotknutý. Navrhovateľ teda osvedčil nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy a preukázal aj existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom rozhodnutí, lebo bez vydania predbežného opatrenia by došlo k nezvratnému stavu v jeho právnej pozícii a neodôvodnenému zásahu do jeho práv. Dospel preto k záveru, že v danej veci sú splnené zákonné podmienky uvedené v § 74 ods. 1 O.s.p. a v § 76 ods. 2 O.s.p. pre nariadenie navrhovaného predbežného opatrenia, z ktorého dôvodu návrhu v celom rozsahu vyhovel.

Krajský súd v Košiciach uznesením z 30. marca 2012 sp.zn. 3 Co 73/2012 na odvolanie odporkyne zmenil uznesenie súdu prvého stupňa tak, že návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že navrhovateľom navrhované predbežné opatrenie sleduje zaistenie budúceho výkonu rozhodnutia, preto okrem existencie nároku musí navrhovateľ osvedčiť, že budúci výkon rozhodnutia by mohol byť ohrozený, pričom nebezpečenstvo zmarenia musí byť reálne a hroziť bezprostredne. Mal za to, že navrhovateľ neosvedčil bezprostredne hroziacu ujmu, čo potvrdzuje už samotná skutočnosť, že zmluva o úvere bola uzatvorená v roku 2008 a nariadenia predbežného opatrenia sa navrhovateľ domáha až v roku 2012. Nepreukázal ani to, že by bol výkon rozhodnutia ohrozený a že by zmarenie tohto výkonu bolo reálne. Zo skutočností, ktoré navrhovateľ uviedol v návrhu na začatie konania, nevyplýva ani to, že navrhované predbežné opatrenie má súvislosť s právnym vzťahom, ktorý bude predmetom konania vo veci samej. Dohoda o zrážkach zo mzdy totiž nie je súčasťou zmluvy o úvere, ktorej neplatnosti sa navrhovateľ mieni domáhať. Na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že nie sú dané zákonné predpoklady pre nariadenie navrhovaného predbežného opatrenia. Jeho rozhodnutie preto podľa § 220 O.s.p. zmenil a návrh zamietol.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal včas dovolanie navrhovateľ. Žiadal, aby dovolací súd zmenil uznesenie odvolacieho súdu a jeho návrhu na nariadenie predbežného opatrenia v celom rozsahu vyhovel. Prípustnosť a zároveň aj dôvodnosť dovolania odôvodnil

tým, že odvolací súd mu odňal možnosť pred súdom konať a že zaťažil konanie vadou uvedenou v § 237 písm. g/ O.s.p. Odňatie možnosti videl v tom, že odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia nedal odpovede na podstatné skutočnosti, o ktoré opieral opodstatnenosť nariadenia ním navrhovaného predbežného opatrenia. Uviedol, že sa na súd obrátil s návrhom na priznanie dočasnej ochrany, aby odvrátil zrážky zo mzdy aj na plnenia z neprijateľných podmienok v spotrebiteľských (úverových) zmluvách. Naďalej trval na tom, že ak sa právo vymáha dohodou o zrážkach zo mzdy z neprijateľnej, a teda neplatnej zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve, jediným efektívnym prostriedkom dočasnej ochrany spotrebiteľa je nariadenie predbežného opatrenia. V takomto prípade dodávateľ má totiž právo bez súdnej kontroly neprijateľných zmluvných podmienok požiadať o vykonanie zrážok zo mzdy. Na druhej strane spotrebiteľ sa nemôže účinne brániť a tento proces zastaviť a ukončiť zrážky zo mzdy bez súhlasu dodávateľa nemôže ani zamestnávateľ, a to ani vtedy, ak má vedomosť, že sa vykonávajú na plnenia z neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve. Zrážky sa tak vykonávajú aj na plnenia, ktoré poškodzujú spotrebiteľa a ktoré sú v rozpore so spotrebiteľským právom. Týmito podstatnými skutočnosťami, ktorými odôvodňoval návrh na nariadenie predbežného opatrenia, sa odvolací súd v dôvodoch rozhodnutia vôbec nevyporiadal. Za porušenie práva na súdnu ochranu považoval aj to, že odvolací súd sa v dôvodoch rozhodnutia argumentačne nevyrovnal ani so skoršími súdnymi rozhodnutiami prijatými inými senátmi tohto súdu, ktoré v obdobných veciach rozhodli inak (navrhovateľom poskytli ochranu formou nariadenia predbežného opatrenia) a že neodôvodnil odmietnutie požiadať Súdny dvor Európskych spoločenstiev (ďalej len „ESD“) o rozhodnutie o predbežnej otázke. Navyše, odvolací súd ako súd poslednej inštancie, nepoložením predbežnej otázky ESD, sa dopustil aj porušenia práva na zákonného sudcu. Za nesprávny považoval tiež právny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého nie je daná vecná súvislosť medzi navrhovaným predbežným opatrením a návrhom vo veci samej. K tomu uviedol, že dohoda o zrážkach zo mzdy ako zabezpečovací inštitút, je subsidiárne závislá od existencie hlavného záväzku (úverovej zmluvy). Ak sa preto ukáže, že hlavný záväzok zo zmluvy nie je, niet ani podporného zabezpečenia hlavného záväzku, pričom nie je rozhodujúce, či dohoda o zrážkach zo mzdy bola alebo nebola na tej istej listine ako zmluva o úvere.

Odporkyňa vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dovolanie proti uzneseniu o predbežnom opatrení nie je podľa § 239 ods. 3 O.s.p. prípustné. V konaní pred odvolacím

súdom nedošlo ani k vadám podľa § 237 písm. f/ a písm. g/ O.s.p. Za vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nie je totiž možné považovať skutočnosť, že odvolací súd nevyhovie návrhu účastníka a ani prípadné nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia, včítane neodôvodnenia odklonu od konštantnej judikatúry, nespadá pod vady zmätočnosti v zmysle § 237 O.s.p. Navrhla preto dovolanie navrhovateľa ako neprípustné odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie bolo podané v lehote určenej v § 240 ods. 1 O.s.p. osobou oprávnenou na tento procesný úkon, skúmal ďalej, či dovolanie smeruje proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktoré možno podľa zákona týmto opravným prostriedkom napadnúť. Dospel pritom k záveru, že dovolanie je v danej veci prípustné a súčasne aj dôvodné pre vadu uvedenú v § 237 písm. f/ O.s.p.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je podľa zákona (§ 242 ods. 1 O.s.p.) viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi a obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné, ak bola účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle vyššie citovaného zákonného ustanovenia treba rozumieť taký postup súdu, ktorým znemožní realizáciu tých procesných práv, ktoré účastníkom občianskeho súdneho konania procesné predpisy priznávajú za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. Najvyšší súd Slovenskej republiky už vo viacerých svojich rozhodnutiach zaujal stanovisko, že aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia treba považovať za vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. apríla 2006 sp.zn. 4 Cdo 171/2005, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. septembra 2008 sp.zn. 4 Cdo 25/2007). Medzi práva účastníka občianskeho súdneho

konania na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí totiž nepochybne aj právo na spravodlivý proces. V podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky, okrem zákonov, zaručuje toto právo článok 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ale aj Ústavného súdu Slovenskej republiky (Nález z 12.mája 2004 sp.zn. I ÚS 226/03) za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite, v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p. odôvodniť, je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa vyporiadava so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami účastníka. Porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

V posudzovanej veci je podľa dovolacieho súdu práve takouto vadou konanie pred odvolacím súdom postihnuté.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Keďže ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, týkajúce sa právnej úpravy uznesenia, o obsahových náležitostiach odôvodnenia nestanovujú inak, treba v zmysle § 167 ods. 2 O.s.p. primerane použiť vyššie citované ustanovenie o rozsudku.

Ak odvolací súd rozhoduje formou uznesenia, treba na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu dôsledne trvať najmä vtedy, ak uznesenie súdu prvého stupňa zmeňuje. V takomto prípade odvolací súd musí podať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku uznesenia vyčerpávajúcim spôsobom. V odôvodnení svojho rozhodnutia aj v prípade, ak rozhoduje o predbežnom opatrení, sa preto musí vyporiadať so všetkými navrhovateľom tvrdými rozhodujúcimi skutočnosťami, ktorými vymedzuje predmet konania a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený poukazom na tieto skutočnosti a tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona vychádzal a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

Z obsahu spisu nepochybne vyplýva, že navrhovateľ sa na súd obrátil s návrhom na priznanie ochrany formou nariadenia ním navrhovaného predbežného opatrenia (túto formu považoval za jediný efektívny prostriedok dočasnej ochrany) z dôvodu, aby dočasne (do vyriešenia platnosti zmlúv o úvere) odvrátil zrážky zo mzdy, vykonávané jeho zamestnávateľom na podklade odporkyňou predložených dohôd o zrážkach zo mzdy, aj na plnenia z neprijateľných podmienok, ktoré boli obsahom úverových zmlúv uzavretých medzi ním a odporkyňou.

Odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že navrhovateľom navrhované predbežné opatrenie sleduje zaistenie budúceho výkonu rozhodnutia, a preto okrem existencie nároku musí osvedčiť, že budúci výkon rozhodnutia by mohol byť bez nariadenia navrhovaného predbežného opatrenia ohrozený (ohrozenie musí byť reálne a hroziť bezprostredne) a že navrhovateľ nepreukázal splnenie týchto základných predpokladov pre jeho nariadenie. Odvolací súd teda dospel k záveru, že navrhovateľ žiada nariadiť predbežné opatrenie z dôvodu obavy, že by výkon súdneho rozhodnutia bol ohrozený. Podľa dovolacieho súdu ide o záver, ktorý má podstatný vplyv na vecnú správnosť rozhodnutia. Odvolací súd mal preto v dôvodoch rozhodnutia náležite vysvetliť, o ktoré navrhovateľom tvrdené rozhodujúce skutočnosti oprel ním prijatý právny záver. V odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu teda chýba akýkoľvek myšlienkový postup, ktorým by odvolací súd s poukazom na navrhovateľom uvedené skutočnosti, objasnil svoj záver týkajúci sa dôvodu, z ktorého sa podľa jeho názoru vydanie predbežného opatrenia navrhuje. Tento záver

odvolacieho súdu pôsobí preto nepresvedčivo a v tejto (podstatnej) časti sa preto javí byť odôvodnenie jeho rozhodnutia nepreskúmateľné.

Dovolací súd sa stotožňuje s dovolateľom v tom, že odvolací súd sa mal v dôvodoch rozhodnutia argumentačne vporiadať so skoršími súdnymi rozhodnutiami prijatými inými senátmi tohto súdu, ktoré v obdobných veciach rozhodli inak a navrhovateľom poskytli ochranu formou nariadenia predbežného opatrenia (napr. uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 29. júla 2011 sp.zn. 5 Co 89/2011). Aj z tohto dôvodu uznesenie odvolacieho súdu, ktorým návrh navrhovateľa na vydanie predbežného opatrenia zamietol, nevyhovuje požiadavke dostatočného a presvedčivého odôvodnenia spôsobu rozhodnutia súdu vyplývajúcej z ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p..

Možno teda uzavrieť, že dôvody spôsobu rozhodnutia odvolacieho súdu vo vyššie uvedených častiach nie sú dostatočné. Dovolací súd dospel preto k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu treba považovať pre nedostatok dôvodov za nepreskúmateľné. Nedostatok riadneho odôvodnenia rozhodnutia má za následok porušenie práva navrhovateľa na spravodlivé súdne konanie a teda odňatie možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Ide o vadu konania, ku ktorej dovolací súd musí vždy prihliadať (§ 242 ods. 1 O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie odvolacieho súdu preto zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O.s.p.).

Dovolací súd pre úplnosť dodáva, že navrhovateľ v konaní pred súdmi nižších stupňov nenavrhol konanie prerušiť v zmysle § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. a odvolaciemu súdu nevzniká povinnosť z úradnej moci v každom prípade prerušiť konanie za účelom predloženia prejudiciálnej otázky ESD. Odvolací súd preto nie je povinný v každej veci dať odpoveď na otázku, prečo nepožiadal ESD o rozhodnutie o predbežnej otázke. Navrhovateľ nedôvodne preto namieta, že odvolací súd mal odmietnutie postupu podľa vyššie citovaného zákonného ustanovenia v rozhodnutí odôvodniť.

Napokon, dovolací súd považuje za potrebné pre ďalšie konanie poznamenať, že vecnú súvislosť medzi navrhovaným predbežným opatrením a predmetom konania vo veci samej, je v danom prípade potrebné skúmať z hľadiska subjektov, ktoré dohoda o zrážkach zo mzdy zaväzuje a vzťahu úverovej zmluvy k takejto dohode. Z hľadiska subjektov treba uviesť, že na základe dohody o zrážkach zo mzdy vzniká právny vzťah nielen medzi veriteľom a dlžníkom, ale aj tretou osobou, t.j. platiteľom mzdy. Vo vzťahu úverovej zmluvy

k dohode o zrážkach zo mzdy je podstatné, že dohoda o zrážkach zo mzdy ako zabezpečovací prostriedok na zabezpečenie peňažnej pohľadávky predpokladá, že medzi veriteľom a dlžníkom existuje platný záväzkový vzťah, z ktorého táto pohľadávka vznikla (v danej veci zmluva o úvere). Medzi úverovou zmluvou ako hlavným záväzkovým vzťahom a dohodou o zrážkach zo mzdy je vzťah subsidiarity, čo znamená, že ak niet hlavného záväzkového vzťahu (úverová zmluva (jej časť) je postihnutá absolútnou neplatnosťou), niet ani zabezpečovacieho prostriedku, t.j. dohody o zrážkach zo mzdy.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 veta tretia O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 21. augusta 2013

JUDr. Daniela Švecová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová